

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop (Brassai-utca) 10

Tel. fon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPTILAP

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában

Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 198. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 15 — 1923 október 25 Csütörtök

A jásii pohárköszöntő

Régen hallottunk olyan okos és egyenes beszédet, amilyen a jásii fehér asztalnál a napokban elhangzott. Valakit ünnepeket Cuza városában, abban a városban, ahonnan a gyászos- emlékü egyetemi zavargások kiindultak, talán a polgármester, vagy más derék férfit, — az ünnepeket személye ez esetben nem fontos — mert az ünneplésnek az adott jelentőséget, hogy megjelent azon Marzescu munkaügyi miniszter is. Nemcsak megjelent, de pohárköszöntőt is mondott és a pohárköszöntőben sok bölcs és megszívlelésre méltó igazságot. A miniszter mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy ennek az országnak legfőképpen intellektuális ujjaépítésre van szüksége. És ennek az ujjaépítésnek legelső feltétele, hogy számítani kell a politikát az egyetemről. Mert, azt mondja a miniszter, nem lehet sem akadémiai, sem nemzeti műveltség az, amely az ököl tudományával látja el a diákokat a helyett, hogy ésszel és karaktert adna nekik utra valóul. Marzescu miniszter világos látással ismeri fel az összes bajokat, amelyek a román közelet mai krízisét előidézik és az egyetlen kivétező utat abban látja, hogy meg kell szüntetnie a gyűlölet politikájának és az egyre jobban előretörő szélsőségek helyett az ország kormányzása maradjon az arany középúton. Ép ezért utasítja vissza a legkérelmezhetőbb határozottsággal Cuza törekvéseit, akit ő a nemzetközi nacionalizmus császárjelöltjének aposztrofál. Összehasonlítva a bösz antiszemita vezért ama örült festővel, Magnificenciussal, aki néhány hónappal ezelőtt a parlament folyosóján azzal a követeléssel támadt Bratianura, nevezze ki őt a művészetek császárává. Szegény Magnificenciust persze azonnal az örültek házába zárták. Pedig nagyon sok ilyen meghibbant agyvelejű ember járkal szabadon az országban és veszélyezteti a polgárok nyugalma.

Nagyon örvendetes jelenségnek tartjuk, hogy a kormányférfi részéről ismét alkalmunk volt hallani megnyugtató és igazságos szavakat, nagyon jó, hogy a miniszter bejelentette Jasiban a kérelmezhetlen harcot úgy a baloldali, mint a jobboldali szélsőség ellen és hogy ismét lándzsát tört a polgárok békéje és egyenlősége mellett. Csak azt sajnáljuk, hogy ezek a röpké szavak a jásii fehér asztalnál gyöngyöző borok és mámoros jókedv közepette hangzottak el, minden bizonnyal olyan hallgatóság előtt, amely teljes mértékben egyetért a miniszterrel. Hiszen szép beszédek és nagylelkű biztatásokat hallottunk már eleget miniszteri ajkáról, ebben nálunk sosem volt hiány. A baj csak az volt, hogy ezeket a beszédek mindig alkalmatlan helyen mondták el, hozzánk adresszáltak, akik amugy is tisztában vagyunk ezekkel az igazságokkal és lelkünk mélyéig meg vagyunk győződve róla, hogy az ország nyugalma és fejlődését csak az összes polgárok békés együtt-munkálkodásával és a szabadság egyenlő mértékével lehet megteremteni. Bennünket erről meggyőzni nem kell és ezért jobb szerettük volna, ha Marzescu miniszter máshol mondja el igazságért harcoló beszédét.

Mennyivel hasznosabb lett volna, ha a bölcs intelmek Bukarestben a minisztertanács előtt hangzanak el, ha Marzescu miniszter igazságot hirdető szavával elsősorban saját miniszter-társaihoz fordult volna. Mert akkor bizonyára megmondta volna Angheliescu kollégájának, hogy a kisebbségi iskolákról kiadott rendeletei nem nagyon mozognak az arany közép-út talaján és a polgárok egyenlőségének szép elvét is figyelmen kívül hagyják. Arra is figyelmeztette volna Angheliescut, nem nagyon igazságos dolog felvételi vizsgát bevezetni az egyetemen, mert ha más ok nem is volna el-
lene, az is elegendő, hogy Cuza professzor is

igly akarta, mert ezzel gondolta megvalósítha-
tónak a numerusz klauzusz. Aminthogy ké-
sőbb be is bizonyult, mert a legtöbb egyetem
tanári kara, maga a jásii is, illegálisnak minő-
sítette ezt a felvételi vizsgát és megtagadta an-
nak végrehajtását. Másik kollégájához, a pénzü-
gyminiszterhez is lett volna egy és más
mondanivalója Marzescu munkaügyi miniszter-
nek. Így például az adótörvények végrehajtást,
amely mindenhez közelebb áll, mint az egyenlő
elbánáshoz. Az igazságügyminisztert is figyel-
meztethette volna, hogy a törvény előtt való
egyenlőség és az anyanyelven való védekezés
joga körül van némi hiba az országban. És így
végig mehetett volna összes miniszter-társain és

a minisztertanács egyetemén és eredményesen
alkalmazhatta volna azokat a nagy elveket,
amelyeket Jasiban hangoztatott. Sajnos azon-
ban ezt a beszédet is, mint annyi mást, rossz
helyen mondták el és nekünk, bár e pillanat-
ban minden szimpátiánk Marzescué, alapos
okunk van kételkedni, vajjon lesz-e hatása a
szép szavaknak. Az ország vezetőinek rá kellene
végre jönniük arra, hogy nem lehet többé
szavakkal kormányozni, mert a szavak ereje,
különösen ha sokszor és eredménytelenül
mondották már el őket, egyre gyengébb lesz,
az emberek ma már csak a tetteknek hisznek.
Szeretnénk látni, Marzescu miniszter nemes
igéreteit tettekre váltva.

Letörlik a Rajna-vidéki államcsinyt

A lakosság összefogott a szeparatisták ellen. Aachen és Gladbach ismét a birodalmi kormány kezében van. Trierből tuzokat hurcoltak el a visszavonuló szeparatisták

Lloyd George a szakadási mozgalom támogatásával vádolja Franciaországot

(Berlin, október 24. Az Uj Kelet tudósi-
tőjtől.) Wiesbaden elfoglalásáról jelentik, hogy
a szeparatisták minden ellenállás nélkül elfog-
lalták a városházát és proklamálták az önálló
köztársaságot. A rendőrség azonban kijelentette,
hogy semmiesetre nem csatlakozik hozzájuk.
Kölnben és Bonnban is terjeszkedni i yekez-
tek a szeparatisták, hol sikerrel, hol kudarcral.
A helyzetkép állandóan hullámzó. Kölnben
egy-egy középületeket sikerült birtokukba venni,
másokból újra kiszorították őket. Bonn városi
képviselőtestülete ismételten hűségnyilatkozatot
tett a birodalom egysége mellett és hirdetmény-
ben közölte a lakossággal, hogy

**minden eszközzel meg fogja akadályozni
a szeparatisták munkáját.**

Trierben a szeparatisták több politikai vezért
és képviselőt letartóztattak. A foglyokat Duis-
burg irányába elhurcolták. A támadók révöl-
verrel kényszerítették a politikusokat, hogy
autóba üljenek és kövessék őket. Egy másik
szeparatista csoport ugyanakkor a birodalmi
kincstár városi hivatalát támadta meg.

Aachenben a helyzet még mindig tisztá-
zatlan. A szeparatisták által elfoglalt épületek,
a rendőrségi kivételével, még mindig megszállás
alatt vannak. A kereskedők üzleteiket zárva
tartják. Az újságok nem jelennek meg. Az
államcsinynek a városban eddig egy halottja
van. Ujabb jelentés szerint

**úgy Aachenből, mint Gladbachból már
kiűzték a szeparatistákat.**

Vanneban a szeparatisták és kommunisták
között összeütközés támadt. Két szeparatistát
agyonlőttek, sokan megsebesültek. A többi
Rajna-vidéken is terjed a szeparatisták uralma,
akik az éjjel minden incidens nélkül megszáll-
tották Saarburg, Düren, Baden, Pruen, Linz-
Mayon középületeit.

Berlin, október 24. A szeparatisták ma Al-
tonban és Wanzbeckben kísérleteztek. Altonban a
rendőrség épületét igyekeztek elfoglalni, de vissza-
verték őket. Wanzbeckben ötven ember reggel meg-
rohanta a rendőrség épületét, de behatolók nem
sikerült. A lázadók három tisztviselőt elhurcoltak,
az őrség azonban közbelépett és sikerült egy tiszt-
viselőt megmenteni. Ez a két támadás volt a sze-
paratisták utolsó offenzív cselekedete. Mindenütt
a tartományban sorra kényszerítik őket, hogy ed-
digi elfoglalt pozíciójukat teladják. Aachenben ked-
den reggel

a lakosság óriási ellentüntetést rendezett.

Beláthatatlan embertömeg tódult a város központ-
jaiba s a birodalmi védőrség segítségével megki-
sérlette a szeparatisták lobogóit letépni. Több épü-
letről sikerült is a zászlót leszedni, a szeparatisták
azonban tüzelni keztek a tömegre, mely erre tá-

madással válaszolt. A szeparatisták nemsokára fel-
adták a posta épületét és szinte egyidejűleg az
ötödik rendőrkerület épületét is megszállotta a bi-
rodalmi védőrség. A szeparatisták erre automobi-
lon igyekeztek menekülni, a tömeg azonban erős
tüzelést indított a menekülőkre. A házak ablakai-
ból mindenünnen fegyvertűzzel fogadták őket. Me-
nekülésüket csak annak köszönhetik, hogy a fran-
cia hatóságok megtiltották a német rendőrségnek,
hogy fegyverét használja.

Gladbachban szintén

megdöntötték a szeparatisták uralmát.

A lakosság megrohanta a városházát és az ott ta-
lált szeparatistákat megverte. A szeparatisták a
háztetőkről voltak kénytelenek menekülni. Koblenz-
ben is sikerült a kormányzósági épületet a sze-
paratistáktól visszavenni. Reit és Jullich községek
is megtisztították Dorten embereitől. A munkásság
a végsőkig el van szánva a német egység védelmé-
ben. A szakszervezetek kimondották az általános
sztrájkot arra az esetre, ha a szeparatistáktól nem
lehet megszabadítani a tartományt.

A szeparatisták veszedelmes tömörülése
szervezkedésre kényszerítette a Rajna-vidék
egész lakosságát, amely politikai és társadalmi
különbség nélkül azok ellen fordult, akiket

**Németország legnagyobb ellenségeinek
tekint.**

Mathes és Metzen szeparatista vezérek prokla-
mációjára a Rajna-tartomány egyesült politikai
pártjai a következő kiáltványt intézték a
néphez:

Rajnavidékiek!

A szeparatista bandák a legtöbb Rajna-
városban megkísérelték megszállani a középüle-
teket és a közigazgatást kezükbe kaparintani.
Ezzel az elvetemültséggel csak tetézik a német
nép szerencsétlenségét. Bizzatok politikai pártja-
inkban és vezéreinkben, akik feladatuk tudatá-
ban és felelősségük érzésében teljesíteni fogják
kötelességüket.

A felhívást a szociáldemokraták, a német
nacionalisták és a néppárt vezetői írták alá.

Páris, okt. 24. Le Troquer ma a Ruhr-
vidékre utazott, hogy Degoutte tábornokkal

a munka megkezdéséről tárgyaljon.

Newyork, okt. 24. Lloyd George volt
angol miniszterelnök, aki jelenleg az angol-
amerikai szövetség előkészítésére az Egyesült-
Államokban tartózkodik, Lincoln Ábrahám
szülőhelyén nagy beszédet tartott az európai
helyzetről. Ebben a nyilatkozatában Lloyd
George kijelentette, hogy a rajnai szeparatista
mozgalmat francia pénz támogatja. Szerinte az
egész Ruhr-megszállásnak tulajdonképeni célja
a Ruhr-vidék elszakítása Németországtól.

Harminc város a szeparatisták kezében

(Berlin, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szeparatistákat mindenütt visszaverték. Mainzban a lakosság a munkássággal karöltve kiszorította a szeparatistákat. Ugyanezt jelenti a „Vossische Zeitung” is, mely szerint a szeparatista mozgalom néhány látszólagos helyi siker után

mindenütt kudarccal végződött.

Deckers aacheni puccista vezér a lakosság ellenszégülése miatt azzal a kéréssel fordult a francia Rajna-bizottsághoz, szállja meg a katonasággal azt a területet, amelyen ideiglenesen kikiáltották a független köztársaságot. A szeparatista vezér kéri a bizottságot, védje meg őket a porosz rendőrség törvénytelen fellépésétől.

Deckers kérelmének híre nagy elkeseredést szült a lakosság körében.

A hivatalos német jelentésekkel szemben a londoni „Daily Mail” megállapítja, hogy bár a német rendőrség két napi harc után visszafoglalta Aachent,

az elszakadási mozgalom egyre terjed a Rajna-vidéken.

A szeparatisták négyezredes csapata kedden éjjel bevonult Düsseldorfba, míg ma reggel Duisburgban is kikiáltották a független köztársaságot. A városháza előtt táborzó rendőrséget a szeparatisták lefegyvereztek. Kreefeldtől kezdve egészen Wiesbadenig harminc várost birtokolnak eddig a szeparatisták.

Anglia és Olaszország Franciaország ellen

London, október 24. Smuts tábornok az angol birodalmi értekezleten kijelentette, hogy amikor Franciaország az angol és olasz kormány tiltakozása ellenére megszállta Ruhr-vidéket, úgy cselekedett, mint a világháborúban a Belgiumon keresztül vonuló németek.

Angliának erélyes lépést kell tennie

ebben az ügyben, mert különben Középeurópa darabokra hull. A versaillesi békeszerződés mit sem tartalmaz a Ruhr-megszállásról és a német területek közvetlen elszakításáról. Ezt csupán a franciák találták ki, akik gyűlölik a revízió szót, ők ellenben egyoldalulug lépten-nyomon revidiálják a békeszerződést. Szerinte a Ruhr-vidék megszállása Franciaország és Belgium részéről a versaillesi békeszerződés megszegését jelelti.

Róma, október 24. Olasz politikai körök-

ben aggodalommal kísérik Poincaré politikáját, mellyel elősegíti a német birodalom egyes országainak Németországtól való elszakítását. Rómában meg vannak győződve róla, hogy a francia csapatok mindenütt segítségükre vannak

Marzescu nagy beszéde Jasiban Cuzáék ellen

Guza a nemzetközi nacionalizmus koronázatlan császára. Az egyetem nem lehet az immoralitás és politikai kriminalitás iskolája

(Jasi, okt. 24. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Jasi városának ideiglenes vezetősége C. Toma polgármester városfejlesztési működését díszes ünneppel ülte meg. A polgármester tiszteletére rendezett banketten Marzescu munkügyi miniszter is részt vett, aki beszédet is tartott. A munkaügyi miniszter beszédének politikai és társadalmi jelentősége messze túlnyomó a város helyi keretein és országos érdeklődésre tarthat számot.

Marzescu legelőször Toma polgármester városfejlesztési működését méltatta elismerő szavakkal, majd az egyetemről kiindult rendező mozgalomról emlékezett meg.

— Ma nemcsak a város építészeti fejlesztésére kell gondolnunk, hanem Jasi intellektuális és morális újjáépítésére is. Mert kétségtelen, hogy az a mozgalom, amely az ország legrégebbi egyetemének kebeléből indult ki.

nem méltó Jasi morális és intellektuális multjához.

Politikai pártállásra való tekintet nélkül mindnyájan egyetértünk abban, hogy a politikát ki kell küszöbölni az egyetemről, mert az utóbbi hónapok eseményeiért az egyetem falai közötti politika a bűnös.

— Az egyetemen belül egyetlenegy politikának van helye, a tiszta egyetemi politikának. Mert nem lehet sem egyetemi, sem a román műveltség az, amelyik

az ököl tudományával látja el hallgatóit, ahelyett, hogy ésszt és karaktert adna nekik utravalóul

Az egyetemek nem lehetnek az immoralitás és politikai kriminalitás iskolái.

— Meg vagyok róla győződve, hogy a jasi egyetemen elegendő eszes és tudatos koponya van ahhoz, hogy a szükséges rendet helyreállítsa. Ezek az időleges zavarok különben csak a háborús pszichózis utókövetkezményei. A háború utáni pszichózis napjaiban ugyanis a paranoiások diadalmaskodtak. Ahogy a paranoiás Magnificentius követelte annakidején a parlamenttől, hogy nevezzék ki a művészetek császárává, úgy Jasiban is akadt egy Magnificentius, aki

a nemzetközi nacionalizmus trónjára vágyik

a szeparatistáknak. Egyes olasz lapok szerint Mussolini utasította a párisi olasz nagykövetet, juttassa tudomására a francia kormányynak, hogy Olaszország ellenzi Franciaország jelenlegi politikáját.

— A jasi Magnificentiusok találták ki a nemzetközi nacionalizmus paradoxonát, mert bárminő is ezeknek a nemzeti szervezeteknek a jellege, akár fascista, akár keresztény nemzetvédelmi, egy dolog kétségbevonhatatlanul bizonyos, hogy ezek a szervezetek nyíltan, titkosan, kollektíve, individúáisan, tudatosan, öntudatlanul a határokon túli körrökkel tartanak fenn összeköttetést.

— Külföldről kapták elveiket, külföldről kapták jelvényeiket, külföldről kapták utasításait és külföldről várják mozgalmuknak eredményeit is.

— Ezzel a mozgalommal szemben mi, akiknek más a nemzeti koncepciónk és nem engedünk idegen befolyást belügyeinkbe, mi, akik nem vagyunk hajlandók belemenni a zsidókérdés nemzetközi megoldásába, mert azért harcolunk a kisebbségi klauzula ellen, hogy megóvjuk az országot az idegen befolyástól, ellene fogunk szegülni ennek az áramlatnak.

— Amint sikerült letörnünk a Tanasse kommunista nemzetköziségét, úgy fogjuk letörni a Cuzáék nemzetköziségét is. Azt hiszem, hogy ebben a harcban magunk mellett fogjuk találni Jasi öntudatos polgárságát is.

.....

A márka budapesti jegyzése. Budapestről jelentik: Az állami devizaközpont közli, hogy Berlin és a márka jegyzése ezentúl egy árfolyammal történik. A megállapított kurzus tájékoztató árfolyam jellegével bír. A jelenleg érvényben lévő jegyzés szerint egy márka = 0,0000005 magyar korona.

Papirgyárosok a miniszternél. Bukarestből írják: A papirgyárak képviselői ma megjelentek az iparminiszternél és rámutattak arra, hogy a megígért tüzelőanyagot teljesen szabálytalanul kapják és a miniszter egyáltalán nem respektálja a gyárakkal szemben vállalt kötelezettségeit, minél fogva kénytelenek lesznek a papirgyárak megállapítására vonatkozó egyezményt megszüntetni. Sassu miniszter elhatározta, hogy értekezletre hívja a papirbizottságot, amelyben a lapok, a kiadók és a gyárak képviselve lesznek. Az értekezleten döntenek a papirgyárosok kérelme fölött.

Egy zsidósors

(22)

Regény. Dán nyelven írta MÉR AARON Goldschmid.

Elképzelhető, hogy a büszke férfi mennyit szenvedett e szavak alatt, és annál inkább, mert érezte, hogy teljes joggal alázzák így meg.

Minden keserűsége az ellen gyülemlett föl, aki ezt az egész botrányt okozta és az a gondolat, hogy fia ennyire elfajzott, elkeseredését új kitorésre készítette.

— Várjatok! — kiáltott a zajongók közé, akik már nekikészülöttek, hogy a házba nyomuljanak, megmutatom nektek, hogy vagyok olyan jó zsidó mint bármelyőtök!

Ezekkel a szavakkal fölkapott egy botot és fölrohant a lépcsőkön Simon szobájába. Löbel hallotta a künn történeteket és gyorsan elrejtette az ajtót. Leizer egész erejével neki dőlt az ajtónak, betörte és rárohant Simonra. Löbel már hiába ugrott közéjük, hogy visszatartsa a feldühödött apát. Az őrző ember úgy csapta a falhoz, hogy ájultan terült el a földön.

— Komisz fattyu! — kiáltott Leizer és fogai csikorogtak, — miért akartál keresztény lenni?!

— Édesapám, — jajgatott a gyerek és már-már elájult a félelemtől, — mindent megvallok csak ne bántsd!

— Fattyu, átkozott, gyalázatos fattyu, — valld be, miért akartál keresztény lenni.

— A Münzer doktor ur, a kollégium igazgatója azt mondta, hogy a megfeszített Jézus Krisztus az istennek fia és messiás.

Ezek a halálfélelemben kiejtett szavak teljesen önkívületbe kergették Leizert. Őrjöngve ült a nehéz bottal a gyereket és közben egyre lihegte:

— Nesze, nesze neked a Jézusért. A gyerek jajgatott: — Hiszen én zsidó vagyok, semá Jiszróél, jaj, zsidó akarok maradni... De Leizer már nem hallot semmit. — Nesze neked a Krisztusért! Nesze neked a megfeszítettért... nesze neked az isténfiáért... és ez a messiásért...!

Itt megállt. Mert Simon nem jajgatott már és erősen vérzett. Fölemelte, kezét a mellére szorította: nem lélegzett többé.

Ebben a pillanatban a szoba lármázó idegen emberekkel telt meg. Keresztények voltak, akik már értesültek a szöktetésről, vagy a zsidó-nyegvedből hallatszólármára lettek figyelmesek és mind nagyobb számmal tódultak be a szobába. Mikor meglátták a halott Simont, nagy lármába törtek ki:

— Keresztény gyerek volt! A zsidók gyilkolták meg!

Dühöngve vetették magukat Leizerre, fölholtra verték őt is, Löbelt is és a szegény Mirjamot is. Aztán kirabolták az egész házat és mikor már nem volt mit rabolni, fölgyújtották.

Most aztán a többi zsidókra került a sor. Rablás, gyilkolás, gyújtogatás, nők meggyalázása... amíg csak katonaság nem jött és szét nem kergette a fosztogatókat.

Egy hónappal később Leizert, Löbelt és Manassét irtózatot kínok között kivégezték. Mirjam már előbb meghalt. És Simon szintén nem élt már. Így tellett be Leizer átka: hogy a neve is vesszen ki a föld színéről.¹⁾

A polyák elhallgatott. A többiek arcán¹⁾ Az itt elbeszélte történet a való történelmi állapotok hű festése. A zsidó gyermekrablások még a legújabb korban is napirenden voltak (talán vannak is) Lengyelországban, Galiciában stb. Könnyen lehetséges, hogy az író saját életének reminiscenciáit elevenített föl.

erős meghatottság látszott.

— Késő van már, — mondotta hosszú hallgatás után Bendixen Fülöp ur, — bencsoljunk. A vendég tiszteletére fölajánlotta neki a mezuman¹⁾ tisztségét és hogy vége volt az imának adudni tértek.

Hetedik fejezet

Máskülönben csak nagyon ritkán fordult meg idegen a házban. A városparancsnokok és vámfelügyelőkön kívül, — akiket be szoktak hívni olyankor, ha az üzletbe jöttek, — csak a nagy zsidó ünnepeken fogadták annak a néhány zsidó családnak látogatását, akik Bendixen Fülöpön és sógorán kívül még a városban laktak. Az örökös apró gyűlölködések megakadályozták a gyakoribb társas együttlétet és ha már egyszer mégis barátságban voltak egymás mellett, a társaság tagjainak nem volt elég szellemi és társadalmi műveltségük ahhoz, hogy ingerlékenységük és szenvedélyes torzsalkodó természetük fölött uralkodjanak. Ha az egyiknek csak valamennyire is nagyobb vevőközönsége volt mint a másiknak, ha az egyik szomszédasszony csak valamennyire is tultett fényűzésben a másikon és más éajta dolog, már is titkos gyűlölködést szült, ami a legközelebb adódó alkalommal nyíltan is ki-robbant. Az évek legnagyobb részében horgas szemmel méregették egymást végig ha találkoztak, kiköptek egymás előtt az utcán, az árakat csak azért is lejjebb szlították, csakhogy a konkurensnek ártassanak és általában kölcsönösen annyi kellemetlenséget okoztak egymásnak, amennyi csak tellet tőlük.

¹⁾ Ha étkezésnél legalább három felnőtt férfi van együtt, akkor társas imát rendeznek: ez a „mezuman.” A három közül egyik az „előimádkozó.” Akit a házigazda meg akar tisztelni, annak fölajánlja az előimádkozás tisztjét.

(Folytatása következik.)

Amszterdam: a r

(Amszterdam sítójától.) Amszteri város fokozatosan világvárossá hasonló széles házakban naponta s nyolitanak le, me mint a gyémánt. nevezhető ház, Amszterdamban imponálóan hat Szombaton mindenben, amelyekben felesleges megem mántkereskedők kes kiemelni a az összes amszter zárólág a bizalom kor is, ha a le sabb összegekről hallatlan érték nyugta nélkül b

Az utols

A gyémánt akkor emelkedet élelfrikai hatalm birtokért később tulajdonképpen az Ez is, mint az zódott. De azért kereskedelem ce mas folyama, an lött, lényegesen titokzatos öblöke hely, ahonnan a egész világot át

A csiszola berek szemében kavicsokhoz has és csak köszörül ezer fényben s dami gyémántok tekint vissza. A itt ismét van rajta kövek kösz nagyon idegesek köszörüs megjeg

Kevés

Jelenleg gyémántcsiszoló ben, amely tiz ember helyett valamennyi arc löknél kialakul nikusok, óráso látható. Érdeke gyár főnökei és a munkás szőlő csevegesre. E gyémántmunká és valószínűleg dasági testület séhez kitünően

Az Aasch tének legérdek a híres Cull amidón angol rálányójének ajának pontos örzik: olyan, ferde repedés hogy a kő ere Délafrika gyémántjában rejtik.

Az a m szörülte, ma i szélesvállu zsi lett öntudatos akire olyan k csiszolása volt mántcsiszolók damban egész minimális mu

A gyém és tisztítási c nyuló gyakor aranya csiszol kájukra konc — és ez bent tenek, anélkül gukat és akik hoz, amelyet tekintetbe és

A gyémántváros

Amszterdam: a régi és az új. A gyémántipar és a gyémántkőszőrüs

(Amszterdam, október 24. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) Amszterdamnak azon a részén, ahol az óriási város fokozatosan és csaknem észrevétlenül modern világvárossá alakult át, két csaknem teljesen hasonló széles ház áll egymással szemben. E házakban naponta sok millió forintot üzleteket bonyolítanak le, mert az ott forgó árucikk nem más, mint a gyémánt. A két széphez egyáltalában nem nevezhető ház, amelyek azonban magasságuk és Amszterdamban szokatlanul széles frontjuk révén imponálóan hatnak, a gyémánttőzsde épületei. Szombaton minden forgalom szünetel e helyiségekben, amelyekben mindennap imádkoznak is. Szinte felesleges megemlíteni, hogy az amszterdami gyémántkereskedők legtöbbször zsidó. Különösen érdekes kiemelni a gyémánttőzsdén divó szokást, hogy az összes amszterdami gyémántüzletek kötését kizárólag a bizalomra és a hitre alapozzák, még akkor is, ha a legdrágább kövekről és a legmagasabb árúeszközökről van szó. A kereskedők gyakran hallatlan értékű gyémántkollektiókat minden nyugta nélkül bízhatnak egymásra.

Az utolsó háború — a gyémántért

A gyémántkereskedelem Amszterdamra nézve akkor emelkedett nagyobb jelentőségre, amikor a Délafrikai hatalmas gyémántmezők megnyitottak. Azok birtokáért később fellángolt a bur háború, amely tulajdonképpen az utolsó holland-angol háború volt. Ez is, mint az előzők, Hollandia vereségével végződött. De azért Amszterdam még ma is a gyémántkereskedelem centruma, noha azóta a milliók hatalmas folyama, amely e városon azelőtt keresztülment, lényegesen megapadt. De azért ez a csendes, titokzatos öblököt rejtő város még ma is az a hely, ahonnan a gyémántkristályok misztériuma az egész világot átfogja.

A csiszolatlan gyémántkövek, amelyek az emberek szemében oly nagy értéket képviselnek, apró kavicsokhoz hasonlítanak. Formátlanok, ténytelenek és csak köszörüléssel válnak a különösen tisztára, ezer fényben szikrázó csodakövekké. Az amszterdami gyémántkőszőrüs-ipar több évszázados múltra tekint vissza. A legtöbb gyémántcsiszoló zsidó. És itt ismét van valami említésre méltó: a kisebb fajta kövek köszörülését ritkán végzik zsidók; ehhez nagyon idegesek, mint egy amszterdami gyémántkőszőrüs megjegyezte.

Kevés a gyémánt, kevés a munka

Jelenleg kevés a munka az amszterdami gyémántcsiszoló műhelyekben. A legnagyobb üzemen, amely tíz testvér közös tulajdona, kilencszáz ember helyett csak hatszáz dolgozik. Csaknem valamennyi arcából kiolvasható az a szemmel figyelemre méltó kialakult sajtóságot kitejezés, amely mechanikusok, órássok, aranyművesek, sakkosok arcán látható. Érdekes a barátságos viszony, amely a gyár főnökei és munkásai között fennáll; gyakran a munkás szólítja meg főnökét egy kis barátságos csevegésre. Emellett figyelemreméltó, hogy a gyémántmunkások szervezete egész Hollandiának és valószínűleg az egész világnak legerősebb gazdasági testülete, amely tagjai érdekeinek megvédéséhez kitűnően ért.

Az Aascher-féle gyémántkőszőrülőgyár történetének legérdekesebb emléke, hogy ott köszörülték a híres Cullian-gyémántot, amelyet Transvaal, amidőn angol gyarmattá vált, Nagybritannia királynőjének ajándékozott. E gyémánt nyers formájának pontos utánzatát ma is a főnöki szobában őrzik: olyan, mint egy öklönagyságu kavics; egy ferde repedés a kövön arra enged következtetni, hogy a kő eredetileg sokkal nagyobb volt és hogy Délafrika gyémántmezői annak ikertestvérét földjükből rejtik.

Az a munkás, aki a Cullian-gyémántot köszörülte, ma is a gyár szolgálatában áll: alázatos, szélesvállú zsidó, nyugodt arccal, szerény, de amellett öntudatos. Magas képezetű gyémántkőszőrüs, akire olyan kényes munkákat is, mint a Cullian csiszolása volt, rábízták. Az ilyen elsőrangú gyémántcsiszoló heti bére 300 forint (ami Amszterdamban egész házi jövedelemnek is elegendő), a minimális munkabér 60 forint.

A gyémántkő hasítása, fűrészelése, csiszolása és tisztítása olyan munka, amely hosszú évekre nyúló gyakorlatot igényel. A föld legtisztább ós- aranya csiszolt felületeinek titka válogatott, munkájukra koncentrált életű embereket követel, akik — és ez bennük a legemberibb — csodát teremtenek, anélkül, hogy annak értékéért törnének magukat és akik ezért közel állnak ahhoz az ideálhoz, amelyet egyetlen szociális teória se vett még tekintetbe és ez: a munka szépségének öröme.

Uj rendelet az állampolgárságról

Senki sem kaphat állampolgárságot vagy nemzetiségi bizonyítványt

(Kolozsvár, október 24. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) Két év óta vajudó problémája a román közigazgatásnak az állampolgárság kérdésének rendezése. A csatolt területek lakossága lépten-nyomon érzi ennek a bizonytalanságnak a hátrányait, melyeket pedig egyetlen gyökeres intézkedéssel meg lehetne szüntetni. A trianoni békeszerződés megkötése óta most már harmadik ízben tett ígéretet a kormány arra, hogy városként és községenként bizottságokat fog kijelölni, melyek a lakosok állampolgárságát volna hivatva megállapítani. De ugy két évvel ezelőtt, mint legutóbb is elmaradt a bizottságok megalakulása. Kolozsvár városi tanácsa eddig öt belügyminiszteri leiratot kapott már ebben az ügyben, de

egyik sem tartalmaz konkrét intézkedést,

mely az alkotmányban is biztosított állampolgárság ügyét véglegesen rendezné.

Ellenkezéleg, Tegnap olyan rendelet érkezett Kolozsvár városához, melynek könnyen lehet olyan magyarázatot adni, hogy Romániában tulajdonképpen nincs is állampolgár. A nem világosan megfogalmazott 8757. számú belügyminiszteri rendelet ismételtel megtiltja a községi és városi hatóságoknak, hogy bárkinek is kiállítsanak olyan hivatalos okiratot, mely valakinek a román állampolgárságát bizonyítja. Súlyos értelemszavart okozhat az eredi szövegben használt „nationalitatea romana” kifejezés, melyet a városházán úgy magyaráznak, hogy a rendeletet regáti szellemben fogalmazták, ahol

nem ismer a törvény más nemzetiségűeket, csak románokat.

De a rendelet kimondottan a kapcsolatos részek számára készült és így a „nationalitatea” ki-

Kommunista puccskísérlés Hamburgban

Utcai zavargások Berlinben. Thüringia is csapatokat koncentrált a bajor határon. A birodalmi államok bojkott alá veszik a bajorokat

Éhségforradalom fenyegeti Németországot

(Berlin, október 24. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) A német fővárosban tegnap újabb zavargások voltak a kenyérhiány miatt. Kanitz gróf, az új élelmiszerügyi miniszter felhívást intézett a falvak lakosságához, amelyben kéri, támogassák élelmiszerrel a városokat, különben ezeket a kétségbeesés szállja meg, aminek a következményei beláthatatlanok.

A lakosság kétségbeesését Hamburgban a kommunizmus arra használta fel, hogy az uralmat magukhoz ragadják. Berlini jelentés szerint

a kommunisták Hamburgban puccsot kíséreltek meg.

Megszállták a rendőrséget, majd barrikádokat emeltek. Véres harc keletkezett, amelynek számos áldozata van. Újabb jelentések szerint a tegnap éjjel dúló harcokban a kommunisták lázadását befolyásolta a rendőrséggel megerősödött polgárság. A barrikádharok során a polgárság részéről ötven meghaltak, harminc súlyosan megsebesült, a kommunisták vesztesége tizenegyet halott és több sebesült. A letartóztatott puccsisták fölött külön bíróság fog ítélni.

A hamburgi eseményekről még a következőket jelenti a hivatalos német távirati iroda: A kommunisták által feltűzött lakosság kedden reggel fellázadt és megkísérelte a hatalmat a kezébe keríteni. Zavargó tömegek vonultak végig az utcákon és rávetették magukat a rendőrségre, mikor az megkísérelte őket feloszlatni. A rendőrcsapatok tehetetlenek voltak a dühöngő emberáradattal, szemben és fokról-fokra át kellett engedniük a teret. Nemsokára a forradalmárok megrohanták a rendőrség épületét is, amelybe sikerült behatolni. Közben néhány rendőrcsapatnak sikerült a lázadás helyétől távol összeszednie magát. Friss rendőrcsapatok érkeztek, amelyek felvették a harcot a már diadalmában uszó forradalmárokkal.

A tömeg azonban elkeseredetten védekezett,

berohant a házakba s boltokba, kidobálta onnan a butorokat, felszakította az utcák követét s barrikádokat emelt, melyeket a rendőrcsapatoknak meg kellett ostromolniuk. Pusztító harcok folytak, melyek során a kommunisták kávéval, revolverekkel, gépfegyverekkel, gránáttal folyt a harc az egész délelőttön keresztül.

fejezés állampolgárságot jelent, a tilalom azonban nemzetiséget igazoló hivatalos iratok kiadására is vonatkozik az illetékes ügyosztály felfogása szerint.

Kimondottan állampolgársági bizonyítvány helyett, — így intézkedik a Franasovici államtitkár és a vármegyei vezérigazgatóság által aláírt rendelet — az illetékes hatóságok csakis olyan bizonylatot adhatnak ki, melyben azokat a tényeket állapítja meg, melyek jogalapot szolgáltatnak a román állampolgárságra. De mert a katonai és tanügyi hatóságoknak egyes esetben szükségük van arra, hogy valakinek a román állampolgárságát kétséget kizáróan megállapítsák (amire eddig kimondottan állampolgársági bizonyítványt követeltek), ezért a belügyi kormány ideiglenes, 1924 január elsejéig szóló megállapodást kötött a hadügyi és közoktatásügyi minisztériummal, hogy az alájuk tartozó hatóságok előtt a csatolt területeken a román állampolgárságot olyan iratokkal lehessen igazolni, melyekből megállapítható legyen, hogy a szóbanforgó fél

eleget tett a trianoni békeszerződésben előírt feltételeknek.

Ezentúl tehát a hatósági bizonyítvány nem szólhat arról, hogy valaki román állampolgár, hanem csak azt igazolhatja, hogy az illető gyakorolja az állampolgári jogokat. Azok a hatóságok, amelyek eddig állampolgársági bizonyítványt adtak ki, a felek kívánságára vizsgálat tárgyává teszik azok állampolgársági viszonyát s erről hivatalból értesítik azokat a katonai és tanügyi hatóságokat, melyek eddig állampolgársági bizonyítványt követeltek. A már kiadott állampolgársági bizonyítványok természetesen továbbra is érvényben maradnak.

A rendőrségnek végül sikerült az egyik torlaszt a másik után elfoglalni és a halottakkal és sebesültekkel borított utcákat visszaszerezni.

A veszedelmesen terjedő polgárháborúban azonban még mindig a bajor-kérdés dominál, melyet már aligha lehet békésen elintézni. A birodalmi tanács határozata értelmében a birodalmi kormány a többi állammal egyetértőleg megtiltja az intézkedéseket tesz Bajorország ellen. A mai naptól tehát a bajor állam nemcsak gazdasági blokádnak alatta van, de a többi testvéralamok a vasúti forgalmat és a diplomáciai összeköttetést is megszakították vele. Félő, hogy a konfliktus kiélesedik, mert Kahr diktátor kijelentette, hogy Lossow tábornok elmozdítása a bajor belügyekbe való beavatkozást jelenti.

A thüringiai kormány elhatározta, hogy az ország védelmére

a bajor határ mentén rendőrcsapatokat összpontosít,

mert Hitler bandái és a bajor rendőrség Thüringiát fenyegeti.

Drezdából jelentik, hogy a szász és porosz csapatok tervszerűen folytatják előnyomulásukat Szászországban a kommunista alakulatok leszerelésére.

— Olaszország ünnepli a fascizmus évfordulóját. Rómából jelentik: Mussolini miniszterelnök a fascista forradalom évfordulója alkalmából körutat tesz Olaszországban és felkeresi a forradalomban szerepet vitt városokat. A diktátor először Turinba megy, onnan Milánóba és Cremonába, majd Bolognát, Firenzét és Perugiát látogatja meg. A sorozatos ünnepek között Rómában lesz az első: október 31-én. Az ünnepélyt a szabadban fogják megtartani és katonai mise fogja megnyitni. Utána a fascisták Olaszország névtelen hőseinek hódolatára hűségfogadalmat tesznek a királynak és a hazának, majd diszmenetben végigvonulnak a városban. A menetet ötszáz repülőgép fogja kísélni, a város különböző részeiben szónokok fogják méltatni az évforduló jelentőségét. Az ünnepséget nagyszabású estély fogja befejezni, mely a Venezia-palotában lesz. A fascista uralom évfordulója alkalmából az összes politikai bűnösök általános amnesztiát kapnak.

A kormány döntő órái

Még mindig a belügyi tárcáról tárgyalnak. Constantinescu kezében a kormány sorsa

(Kolozsvár, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A miniszterválság megoldása még mindig komoly gondot okoz a miniszterelnöknek. Mert ha a személyi megoldás nem szerez legalább ideiglenes megnyugvást, az egész liberális kabinet sorsa meg van pecsételve.

Azt a tervet, hogy Persan tábornok vegye át a belügyminiszterséget, beavatott politikai körök szerint nem tartják komolyt, mert ez a megoldás se Bratianu Jonelt, se Constantinescut, sem a parlamenti többséget nem elégitené ki.

Uj nevek

Uj nevek is felbukkantak már a miniszteriségért folyó tusában. Így N. N. Saveanu és C. Dimitriu nevei, akiket a miniszterelnök akkor venne kombinációba, ha a Constantinescuval mára kitűzött tanácskozása se vezetne eredményre. A többi miniszteri tárcák sorsáról sem lehet többet tudni, sőt még az sem bizonyos, hogy Sassu miniszter megvált-e az ipari és kereskedelmi miniszterségtől. Valószínű, hogy Inculetz és Nistor tárcanélküli miniszterek maradnak.

A találgatások özönéből csak az világlik ki, hogy a kormányválság a végsőkéig érett.

A döntő nap

A miniszterelnök folyton tárgyal a politikussal, hogy a krízisből kivezesse pártját. Ferdinánd király csütörtökön érkezik vissza Bukarestbe és akkor az ügyek tisztázását tovább halasztani nem lehet. A parlamentben a felirati vita tartama alatt Bratianu Vintila a költségvetési bizottsággal le fogja tárgyalni a jövő évi költségvetést.

Az ellenzéki pártok mindent elkövetnek, hogy a kormány megbuktatását akkor is keresztülvigyék, ha a Bratianu-kabinet rekonstrukciója sikerülne is. A parasztpárti képviselők és szenátorok végrehajtó bizottsága ma ülést tartott, hogy a pártnak a parlamentben tanúsítandó magatartását körvonalozzák. Az értekezletet este folytatják.

Moravetz Karácsonyi

Albuma

Mindenütt kapható!!

az idei karácsonyi szencziója! Nyolcvan oldalon harmincegy válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

Volt hadifoglyok!

Megjelent a legszebb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszétek! Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

Ha művészi kivitelű vasbutort akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit Asztalosok furnárszükségeit legolcsóbban itt szerezhetik be

Telefon 81.

Ládagyár

Fióküzlet: Egeres

Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készíti és szállítja a legolcsóbb napi áron 1381

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántól-ut) 1 szám

Leverték a görög katonai ellenforradalmat

Szétszórták a fölkelők csapatait. Letartóztatták a lázadás vezéreit. Ostromállapot és cenzura egész Görögországban

(Athén, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vidéki városok helyőrségeinek lázadása, mely Leonardupulos és Gargolidis tábornokok vezetésével Chalkisból indult ki, erősen terjed egész Görögországban. A rend ismét felborulással fenyeget. Athénban attól tartanak, hogy a Metaxas tábornok a Venizelos-kormány elleni mozgalom többi vezérével, akik maguk köré vonták a peloponnézosi felszöveget gyülekező ellenforradalmárokat, fegyveresen a főváros ellen vonul, hogy a forradalmi bizottság feloszlatását és a kormány lemondását, valamint az új választások semleges kabinet alatti lefolytatását kikényszerítsék.

Ujabb jelentés szerint a vidéki helyőrségek ellenforradalmi mozgalma már a fővárosra is kiterjedt. Athénban a tömeg rombolni kezdett, mire a rendőrök a tömegbe löttek.

Athén, október 24. A főváros ellen vonuló Ziras ezredes ellenforradalmi csapatait a kor-

mány katonaság leverte. A katonai ellenforradalomnak Ziras egyik legszámottevőbb alakja volt, aki

nyolcszáz emberével együtt fogságba jutott.

A peloponnézosi helyzetről nincsenek még részletek, de tény, hogy a görög hajóhad a korinthusi öbölbe érkezett és a forradalmárokat elzárta a száraz földtől.

Athén, október 24. A felkelőket, akik Chalis városban csoportosították csapataikat, a kormány kiküldött csapatai szétszórták. A kormány egyébként teljesen ura a helyzetnek.

Metaxas tábornok több pártívet letartóztatták,

közöttük Gudas ellentengernagyot is. A rend helyreállítására kihirdették az ostromállapotot és cenzurát léptettek életbe.

A német munkásság ultimátumot intézett Stresemann kancellárhoz

Münchenben is éhségzavargások voltak

(Berlin, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az általános német szakszervezeti szövetség ultimátumot intézett a kancellárhoz. A munkásság követeli, hogy fizetési célokra azonnal teremtsék meg az értékálló fizetési eszközt, követeli, az élelmiszer beszerzését és azt, hogy a béreket a pénz értékcsökkenéséhez mérten állapítsák meg tekintet nélkül a fennálló tarifaszerveződésekre.

Stresemann kancellár megígérte az azon-

nali segítséget. Ezzel kapcsolatosan jelentik Berlinből, hogy a járadékmárka kis címleteiből nagyobb mennyiséget már előállítottak és rövidesen forgalomba hozzák.

A tegnapi éhségzavargásokból kifolyólag több letartóztatás történt. Münchenben az izgatott tömeg meg akarta ostromolni a péküzleteket, de szétverték. A zavargások oka, hogy a malmok beszüntették üzemüket és ezért a kenyér ára nyolcadfélmilliárdra emelkedett.

Méreggel ölték meg Iselli svájci kereskedőt

Letartóztatták Carlier kapitányt. Nyolc napig arzént kevert Iselli ételébe

(Belgrád, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma boncolták fei Iselli svájci kereskedő nolttestét. A boncolás eredménye súlyos bizonyítékot szolgáltatott Carlier kapitány ellen. A boncolás kétségtelenül megállapította, hogy a svájci kereskedőt

lassan ölő méreggel pusztították el

és hogy már gyógyulásban lévő fejébe nincsen összefüggésben váratlan halálával. Hogy milyen volt a méreg, amelynek hosszabb időn keresztül való állandó adagolásával Carlier kapitány megölte „barátját“, azt még biztosan nem lehet tudni, de nagyon valószínű, hogy valamilyen arzénpreparátum ölte meg Isellit.

A mérgezés körülbelül nyolc napon keresztül folytatható. Megállapítást nyert, hogy amíg Iselli külön szobában lakott, semmi baja sem volt. Akkor lett beteg, nyolc nappal a merénylet előtt, amikor Carlier felszólítására átköltözött az ő szobájába. Itt állandóan együtt étkeztek. Mi sem volt könnyebb Carlier kapitány részére, minthogy a gyanútlan svájci valamilyen ételbe vagy italába belekeverjen megfelelő méregadagot.

Dacára annak, hogy az első naptól kezdve gyanus volt Iselli állapota és

rögtön mérgezésre is gyanakodtak, ebben az irányban semmiféle kezelésben nem részesült,

ugy hogy a szerencsétlen kereskedő gyógyuló sebe dacára elpusztult a kórházban.

Carlier kapitányt még ezek a súlyos gyanukok sem hozzák ki sodrából. Legutóbbi kihallgatása alkalmával ugyan sirva fakadt, de ezt úgy magyarázta, hogy elvesztett barátját siratja. Iselli Ottónak, a meggyilkolt fivérének súlyosan terhelt vallomásával szemben is megmarad tagadása mellett. Sőt annyira cinikusan viselkedik, hogy gyakran hangoztatja barátja (Iselli Ottót is állandóan barátjának nevezi) előbb-utóbb vissza fogja vonni a vádat. Tagadja, hogy Isellinével szerelmi viszonya volt.

Diplomáciai megbízatása és a francia követség állandó érdeklődése ellenére sem

menekül meg Carlier kapitány a letartóztatástól. Az ellene szóló bizonyítékok olyan terhelőek, hogy

a vizsgálóbíró végre rászánta magát a kapitány előzetes letartóztatására.

A letartóztatási végzés indokolása szerint Carlier Raymond francia kapitány alaposan gyanúsítható Iselli Jean zürichi fakereskedő meggyilkolásával 1. a helyszíni szemle adatai alapján, 2. hamis vallomásai alapján és 3. mert a gyanúsított jelen volt a büntett elkövetésének helyén.

A nyomozó hatóságok azonban még mindig folytatnak más irányban is nyomozást és hír szerint két-három nap múlva esetleg szenzációs fordulatot lehet várni. Perics Ninko igazságügyminiszter személyesen is érdeklődik a vizsgálat iránt és a tegnapi nap folyamán Angyalkovics vizsgálóbíró

hosszu jelentést tett a miniszternek a nyomozás eddigi eredményéről.

A legfontosabb bűnjelre — a revolverre nézve legujabban az a kombináció merült fel, hogy azt a

belgrádi francia katonai misszió egy tagja vehette magához.

Rögtön a gyilkosság első hírére a francia katonai misszió több tisztje megjelent a Palacsallóban és magukhoz vették azt a titkos iratcsomót, amelyet Carlier magánál hordott. Nincs kizárva, hogy ez alkalommal a revolverét is magukhoz vették.

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO

gőzmosógép

Cluj, C. Reg. Ferd. 133

1383

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Hölgyek! A Höfer-féle

2. számú bőrpor fehér, rózsaszín és krémszínben a legjobb arcápoló. Izzadságnál, kiütéseknél a Höfer 3. sz. szalicilos bőrporát használja.

Az Uj Kelet az egyetlen napilapja. Felelős szerkesztő: D. Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével engedélyezett. Előfizetési árak: Egy félévre 320 lej. Romániában és külföldön Rador Publicita hirdetési iroda.

Károly excsászát „konc

Károly császár levele rációs monarchiáról

(Bécs, október 24. A háború legértékesebb műve, amely rövidesen több könyv tekintélyes létrejött olyan dokkalkozik, amelyek ekerültek. Ezek közül amolyan Károly excsászár eredeti

Kedves bátyáram, hogy futár utca szívemet nyomja. kérek. Mindenekelőtt a Monarchia teheted, tájékoztasd értelembe. A fegyvert hadseregemet. része visszatérni hívó szó legteljesebb énevezni, akiknek nharokban mindig államokban új hads

Ezeket a hadsereg vizmus elleni igazságnemzeti államok köhog a szövetségesek és meggyőzőek arrend és a bolsevizmluk. Elhíheted nekem a nemzeteknek és De előre láthatom, az országok mégis vizmusnak, amelynek séges államokba i közbe nem lép. Agedik, hogy a radA bolsevizmus lektelőzésére a követkeaz antant küldjön minél több élelmisállamok függetlenség államforma közombársaság) egyesítessnasztia jogára alatt kereskedelem és összekötő kapocs.

Nehogy azt hárda a harmadik pontdást az isten által hozatosnak tartom.

Számos példamennyire igazoltak néhány apróságot is jártál, egy katonakormány nyugodtan

A bérek rendközönséges privátkoronát kell fizetnötven koronát kapbad idejünkben kény megélhessenek.

Bocsás meg már ki kell öntene előtt. Sok jókíváns

— A cseh-nről jelentik: A tárgyalásokat ma küllügyminiszteriumdott, hogy az állasegélyre és az iratlön albizottságok f

— Megújítótonai egyezményeste Belgrádban alközött tavaly létrej szabitásáról szóló s

HIREK

— Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet“ részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Károly excsászár politikai és szociológiai „konceptiója“ 1919-ben

Károly császár levele a bolsevizmusról, a konföderációs monarchiáról és a dinasztia rendeltetéséről

(Bécs, október hó 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A háborúról szóló memoár-irodalom egyik legértékesebb műve Wilson volt elnök emlékirata, amely rövidesen több nyelven hagyja el sajtót. A könyv tekintélyes része a béketárgyalások során létrejött olyan dokumentumokkal és levelekkel foglalkozik, amelyek eddig sehol nyilvánosságra nem kerültek. Ezek között nagyon érdekes az a levél, amelyet Károly excsászár a spanyol királyhoz írt és amelyet eredeti fordításban itt adunk:

Kedves bátyám! Egy alkalommal megkértél arra, hogy futár utján értesítsek mindarról, ami a szívemet nyomja. Ezuttal nagy baráti szívességre kérek. Mindenekelőtt nyitlan ecsetelni akarom előttem a Monarchia helyzetét és a kérésem, ha teheted, tájékozzad a szövetségeket ebben az értelemben. A fegyverszünet után elbocsátottam vívő hadseregemet. A hadsereg hűségese jóra való része visszatért hivatásához, azok azonban, akiket a szó legteljesebb értelmében rebelleseknek lehet nevezni, akiknek nincs vesztési valójuk és akik a harcokban mindig a hátrédek voltak, a nemzeti állományban új hadsereg tagjaivá lettek.

Ezeket a hadseregeket nem lehet a bolsevizmus elleni igazi védőbástyáknak tekinteni. E nemzeti államok kormányai azzal vannak elfoglalva, hogy a szövetségeseknek port hintsenek a szemükbe és meggyőzzék arról, hogy országaikban teljes a rend és a bolsevizmusnak semmi talaja sincs náluk. Elhíheted nekem, hogy én magam felette állok a nemzeteknek és semmi közöm villongásaikhoz. De előre láthatom, hogy előbb vagy később ezek az országok mégis csak áldozatai lesznek a bolsevizmusnak, amelynek tüze át fog csapni a szövetséges államokba is, ha az antant katonai erővel közbe nem lép. A kormányok tehetetlenek és engednek, hogy a radikálisok uralkodjanak felettük. A bolsevizmus leküzdésére és hosszú háboruk megelőzésére a következő eszközöket látom. Először: az antant küldjön csapatokat, másodsor: küldjön minél több élelmiszert, harmadsor: a mai nemzeti államok függetlenségük épségbentartása mellett (az államforma közömbös, lehet monarchia vagy köztársaság) egyesítsenek egy konföderációba a dinasztia jogára alatt. A hadsereg, a külügyek, a kereskedelem és vámügyek közössége legyen az összekötő kapocs.

Nehogy azt hidd, hogy önző okból ajánlottam a harmadik pontot, de én minden más megoldást az isten által rám bízott népek számára kárhözatosnak tartom.

Számos példát sorakozhatnék fel arra, hogy mennyire igazoltak az én aggodásaim. Itt csak néhány apróságot jegyzek fel. Bädenben, ahol te is jártál, egy katonatanács adókat vet ki, amit a kormány nyugodtan eltűr.

A bérek rendkívül magasak, Budapesten egy közönséges privát kocsinak hetenkint háromszáz koronát kell fizetni, az utcseprők naponta százötven koronát kapnak, míg egyetemi tanárok szabad idejükben kénytelenek zsákokat hordani, hogy megélhessenek.

Bocsás meg e hosszú levélért, de egyszer már ki kell öntenem szívemet egy hűséges rokon előtt. Sok jókívánsággal hűséges rokonod Károly.

— **A cseh-magyar tárgyalások.** Budapestről jelentik: A tegnap megkezdett cseh-magyar tárgyalásokat ma délelőtt tizenegykor folytatták a külügyminisztériumban. A két bizottság megállapította, hogy az állampolgárságra, a kölcsönös jogsegélyre és az irattárakra vonatkozó kérdéseket külön albizottságok fogják megvitatni.

— **Megújították a román-jugoszláv katonai egyezményt.** Belgrádból jelentik: Tegnapi este Belgrádban aláírták a Románia és Jugoszlávia között tavaly létrejött katonai konvenció meghosszabbításáról szóló szerződést.

— **Lemondott a posta vezérigazgatója.** Bukarestből jelentik: A „Lupta“ közli, hogy Cherkez, a posta vezérigazgatója néhány nap előtt lemondott, mivel a tervezett beruházásokra kért hiteleket a pénzügyminiszter megtagadta. Lemondásának visszavonására irányuló közbenjárások eredménytelenek maradtak. A „Lupta“ azt hiszi, hogy a postai vezérigazgatóságot Mihail tábornokkal fogják betöltetni, aki a postasztrájk idején már betöltötte ezt az állást.

— **A villamosmű kibővítésére és vízvezeték építésére használja fel a főváros a kölcsönt.** Bukarestből jelentik: Az „Argus“ mai számában intervjut közöl Costinescu fővárosi primártól. Costinescu kijelentette, hogy jelenleg a nagy kölcsön ügye foglalkoztatja, amely beruházási célokra szükséges. A villamosmű kibővítési munkálatai egyébként már folynak, úgy hogy decemberben nagyobb áramot tudnak a közfogyasztásnak átengedni. Tervbevétek egy Arges—Dunai csatornának építését Bukaresten át, miáltal a főváros iható vízhez jutna és egyúttal a vizierő elektromosság fejlesztésére használhatják fel. A tervek szerint óránként 5000 kilovattot termelnének. A főváros vezetősége gondoskodott a lakosság téli faszükségletének fedezéséről is.

— **Eljegyzés.** Kalmár Baba és Kornis Ernő Arad, jegyesek.

Dr. Rossini Giassi Bologna és Korn René Sibiu jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— **Engedélyezték az Erdélyi és Bánati Magyar Színészegyesület működését.** Annak idején megírtuk, hogy az Erdélyi és Bánati Magyar Színészegyesületet a szépművészeti minisztérium beengedte. Ebben az ügyben Lengyel Vilmos, az egyesület alelnöke Bukarestben járt, ahonnan biztató eredménnyel tért ma vissza. Valeanu vezérigazgató ugyanis ideiglenesen megengedte a színészegyesület működését. Lengyel Vilmos terjedelmes előterjesztést tett a minisztériumnak, amelyben kifejtette, hogy kilencvenegy nyugdíjas színész sorsa függ az egyesület fennállásától, továbbá a színészek fegyelmi töruma is megszűnne az egyesület feloszlásával. A vezérigazgató honorálta ezeket a szempontokat és kijelentette, hogy a színészegyesület végleges működési engedélye Manulescutól, a romániai színészegyesület elnökétől függ. Manulescu ezidő szerint távol van a fővárostól. Mihelyt megérkezik, azonnal kikéri az ügyre vonatkozó véleményét, amely az elnöknek ezideig tanúsított magatartása szerint nem is lehet más, mint hogy ő is hozzájárul a színészegyesületnek adandó végleges engedélyezéshez.

— **Halálozás.** Rosenfeld Béla, a Rennerbörgyár tisztviselője e hó 24-én reggel elhalálozott. Temetése ma (csütörtökön) délután 3 órakor lesz a Calea Regele Ferdinand 34. sz. alól.

— **A kocsi pénz.** A szlovenszkoí újságok egy kedves epizódról emlékeznek meg, amelynek színhelye Pozsony volt. A városban feltűnt, hogy néhány napig Kállay dr.-t, Szlovenszkoí teljhatalmu miniszterét sűrűn látták együtt egy tőpörödött, parókat viselő öreg zsidó asszonnyal. A miniszter az asszonynak adóügyét igyekezett személyesen elintézni az illetékes hatóságoknál. Az asszony, a lapok híradása szerint, abból a helységből való, Verbórol, ahonnan a miniszter elszármazott. A háboru alatt Freundné — a zsidó asszony neve — naponta ellátogatott Kállay családjához, akiknek húst és egyéb konyhacikket szállított. A miniszter, aki akkoriban ügyvéd volt, valahol a frontokon szolgált és nem küldhetett tisztifizetéséből annyit, hogy felesége pontosan fizethessen Freundnének a leszállított áruért. Most azonban eljött az ideje, amikor Kállayék visszatszolgálatokat tehettek az öreg asszonynak. A sok hivataljárás során megtörtént, hogy egyszer a miniszter autója vitte Freundné egy hivatalba. Amikor kiszállottak az autóból, az asszony elővette a zsebkendőjét, kivette a bekötött szokolokt és ki akarta fizetni az autót felét. A miniszter hiába erősítette, hogy az autó hivatalból jár neki és nem kell fizetnie, Freundné csak mindenképen fizetni akart. Ha már a miniszter ur olyan jó — szolt — hogy személyesen jár el vele a hivatalokba, azt mégsem követelheti, hogy a kocsi díját is ő fizesse. Freundné csak akkor csavarta vissza keszkenőjébe a pénzt, amikor a hivatal főnöke is megerősítette a miniszter állítását. No — mondta Freundné — két ilyen urnak hinnenem kell. De az mégsem járja, hogy ingyen kocsikázzam. Ha hazajöttem, a megtakarított kocsi pénzt odaadom a chevrának.

* „Olla“ gummi használata feltétlenül biztonságot nyújt.

— **Kémkedés gyanuja miatt letartóztatták az egyik külföldi követség főtisztviselőjét.** Bukarestből jelentik: Az „Universul“ jelenti, hogy a Caikovszky őrnagy lefoglalt levelezéséből megállapították, hogy a kémkedési ügyben egyik bukaresti külföldi követség magasállású tisztviselője is bele van keverve. A sziguranca tegnap letartóztatta a tisztviselőt, aki teljes beismerésben van. A vizsgálat érdekében a letartóztatott nevét még nem közölték a nyilvánossággal.

— **Felfüggesztették az ukrán menekültek kiutasítását.** Bukarestből jelentik: Az „Adeverul“ szerint Mardaescu tábornok hadügyminiszter Besarabiában lefolytatott vizsgálata után elhatározta, hogy felfüggeszti a további kiutasításokat, mivel konstata, hogy a menekülteknek a Dnyeszteren túra való áttétele ellenkezik a humanitással. Ezzel szemben a kormány el fog követni mindent, hogy az ukrainai menekülteknek Amerikába való utazását megkönnyítse.

— **Felmentették a zsarolással vádolt kolozsvári sziguranca detektívet.** Stern Mózes volt kolozsvári sziguranca detektívet néhány hónappal ezelőtt Koczman János rajzoló feljelentésére az ügyészség letartóztatta. Koczman azzal vádolta Stern detektívet, hogy különböző fenyegetésekkel tizenhatezer lejzt zsarolt ki tőle. A megtartott tárgyaláson Stern tagadta a vádat és azzal védekezett, hogy Koczman öt impreszáriójának szerződtette és így a tőle kapott tizenhatezer lej jogosan megillette. A bíróság tekintettel arra, hogy Stern állításait tanukkal igazolta, a vád és következményei alól felmentette.

— **A spanyol királyi pár Olaszországba utazik.** Rómából jelentik: Az olasz hajóhad elindult a spanyol flotta elé. A két hajóraj együttesen fogja Olaszországba kísérni a spanyol királyi párt. A király kíséretében de Rivera tábornok-miniszterelnök is Olaszországba utazik.

— **Demokraták és szocialisták a budapesti ébredők ellen.** Budapestről jelentik: A józsefvárosi demokrata párt tegnap este politikai vacsorát tartott, amelyen Baracs Marcell élesen támadta Buday Dezsőt és Wolffot, a főváros jelenlegi urait. A felszólaló nem tartja politikai lehetetlenségnek, hogy a demokrata párt a jövő választáson a szocialistákkal közös listán szálljon küzdelembe az ébredők ellen.

* **Kirándulásnál** nélkülözhetetlen a Diana sósorszesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

— **A jásii orvosi fakultáson nem tartják meg a felvételi vizsgákat.** Bukarestből jelentik: A jásii egyetem orvosi fakultása elhatározta, hogy nem tartja meg a közoktatásügyi miniszter által elrendelt felvételi vizsgákat, azonban annál szigorubban fogja felülvizsgálni a beiratkozásra jelentkező hallgatók okmányait.

* **Stanniol**, arany, ezüst, színes Lepagenál, Cluj. Kérjen árajánlatot.

— **Ujabb letartóztatás az összeesküvés ügyében.** Bukarestből jelentik: A vizsgálóbíró tegnap elrendelte Garneatza egyetemi hallgatónak, a jásii keresztény szövetség elnökének letartóztatását az összeesküvésben való részvétel miatt. Garneatza tagad ugyan, de a többi letartóztatott vallomásából kitűnik, hogy főszerepe volt a merényletek végrehajtásának tervében.

— **Jorga előadása az ősi szász-román kapcsolatokról.** Brassóbol jelentik: Jorga professzor tegnap előadást tartott a brassói Honterus szász gimnáziumban a románok és szászok ősi kapcsolatairól. A tudós professzor kimutatta, hogy ezek a kapcsolatok az 1300-ik év óta állanak fenn. Jorgát a hallgatóság lelkesen ünnepelte.

* **Megnyílt** Sámson börgyári lerakata (Str. Regina Maria, v. Deák Ferenc-u. 12.) Állandó nagy raktár bel- és külföldi talp- és felsőbőrökben. Kellékekben nagy választék. Engros. Detail. Telefon: Gyár 386. Lerakat 889.

— **Három évi fegyház után felmentés.** Az elmúlt év őszén a dési törvényszék erős felindulásban elkövetett emberölésért vonta felelősségre Deák Ferencet, aki Nagy Ferenc nevű sógorát vasvillával halálra sebezte. A dési törvényszék három évi fegyházra ítélte a vádlottat. Felebbezés során a kolozsvári táblához került az ügy, amelynek büntető tanácsa mai ülésén tárgyalta az ügyet. A tábla dr. Giurgiu ügyvéd védelme után beigazoltnak vette az önvédelmet és így a vádlottat felmentette. A tábla ügyésze az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be.

Nagy occasio!

Harisnyák, keztyűk,
kötött kabátok eredeti gyári áron
árusítanak a

SPORT

kötött-szövött áruházban, Cluj
Cal. Reg. Ferdinand 16.
Állami hivatalnoknak külön
engedmény

Leszállított árak

Nyomdafesték Wicke Berlin
Lepagenál Cluj. Kérjen árjegyzéket

KÖZGAZDASÁG

A pénzügyminiszter és a Banca Nationala kormányzója a pénzkrízis megoldásáról

Bevárják az Ipari Hitelintézet működését

(Kolozsvár, okt. 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közgazdasági életben ma inkább, mint azelőtt előtérbe lépett a pénzhiány és ennek várható következménye a kereskedelem és ipar válsága. Mindenütt, kereskedelmi és ipari körökben, csak a pénzhiány okozta válságról lehet hallani. A temesvári kereskedők egyesületének válaszmánya most megtartott ülésen szótét színekkel festették a várható üzleti összeomlást, ha segítség gyorsan nem érkezik. Kifejtették a pénzkrízis okait. Legfőbb oka a válságnak, hogy az állam a kincstári bonokat, amelyek már régen esedékesek, még mindig csak szórányosan, sőt egy idő óta egyáltalában nem fizeti ki.

A kereskedők és iparosok kénytelenek emiatt üzemeiket redukálni, vagy olyan bankkölcsönhöz folyamodni, amelynek kamatai legtöbb esetben túlnőnek a produkciótól vagy lebonyolított üzlettől várható haszonon. Ilyen körülmények között az ország gazdasági vérkeringésének meg kell szűnnie a legtekintélyesebb adófizető réteg, az iparosság és kereskedelmi világ a léttartásért küzd és kevés kilátás rá, hogy a jegy kibocsátás egyedül lendíthetne a bajokon.

Pénzügyminiszteri bizottságok itélkeznek a régi adók elleni felebbezésekben. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban két bizottságot alakítottak, melyek az erdélyi és kapcsolt részek adózáinak a régi adók ellen beadott felebbezéseit fogják letárgyalni. A bizottságok október 25-én már meg is kezdik munkájukat.

A mai valutapiac

A mai valutapiac lanyhán indult, rendkívül kevés üzletkötéssel. Nagy kereslet volt mindenféle valutában, de délre minden áru eltűnt a piacról. Ezt a jelenséget összefüggésbe hozzák a lejnek Párisban 8:05-ről 8:20-ra való emelkedésével. A kis forgalomban ma a következő áralakulások voltak: osztrák korona 335—337, magyar korona 137—138, cseh korona 620—625, font sterling 948—952, francia frank 12:30—12:40, svájci frank 37:40—37:60, lira 945—955, dollár 212—213, dinár 255—260.

Október 24-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8800—9000 külf. magyar koronát,
13700—13800 belf. magyar koronát,
0:9:80—0:10:00 font sterlinget,
7:52—7:66 francia frankot,
2:48—2:52 svájci frankot,
0:47:50—0:47:60 dollárt,
9:45—9:55 olasz lírát,
33500—33700 osztrák koronát,
15:20—15:40 cseh koronát,

Valutapiac október 24-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1218, London 952, Newyork 212, Róma 940, Zürich 37:5, Prága 628, Bécs 29:75, Budapest 115, Varsó 3:75.

Bukarest. Valuták: Napoleon 780, márka —, leva 190, török lira 120, font sterling 960, francia frank 1270, svájci frank 38, olasz lira

Az ország minden részben a termelők és a kereskedők a pénzhiány orvoslásáról tanácskoznak és

megszámlálhatatlan javaslatban

ajánlják a kormánynak a megoldások különböző módjait.

Bukarestben a kormánykörök is erősen foglalkoznak már a pénzhiánnyal és a Banca Nationala épületében kedden többórás tanácskozás tolt le Bratianu Vintila pénzügyminiszter és Oromolu bankkormányzó között. A félhivatalos jelentés szerint a tanácskozás célja a pénzhiány orvoslása. A két pénzügyi tekintély azonban egyelőre nem állapodott meg olyan megoldásban, amely az ország gazdaságának új irányt adhatna. Minthogy mostanában van folyamatban a Creditul Industrial (Ipari Hitelintézet) működésének megindítása, a pénzügyminiszternek az a véleménye, hogy egyelőre be kell várni az intézet működését. Amennyiben az Ipari Hitelintézet a törvény megalkotóinak szellemében fog dolgozni és a hazai ipar fellendül, akkor a pénzügyi kormányzat is új megoldásokkal kívánja előbbre vinni az ország közgazdaságának életét.

940, drachma 380, dinár 250, dollár 213, lengyel márka 2, osztr. korona 30, magyar korona 80, cseh korona 610.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 561 $\frac{1}{4}$ —561:25, London 2523—2523, Páris 32:55—32:55, Milano 2490—2495, Prága 1660—1660, Budapest 305—305, Belgrád 677:5—677:5, Bukarest 265—265, Varsó 5—5, Bécs 78:75—78:75 Bécs lebel yezgett —.

A kolozsvári „Archimedes“ mérleggyá kibővítési üzeme. Nemrég tartotta meg ezidei közgyűlését a kolozsvári „Archimedes“ mérleggyár, mely ezen a téren Erdély legjelentékenyebb vállalkozása. A közgyűlés Balázs igazgató javaslatára kimondotta, hogy a részvénytársaság alapitkőjét ötszáz ezer lejről ötmillóra felemeli. Technikailag ezt kilencezer darab ötszáz lejes névértékű új részvény kibocsátásával fogják keresztülvinni. A tőkeemelés, mely most van miniszteri aprobalás alatt, az üzem nagyarányu kibővítésére szolgál. A gyárat ugyanis, mely eleinte harmincöt emberrel dolgozott, annyira elhalmozták megrendelésekkel, hogy éjszakai és nappali üzem mellett, százkilencvenhat munkással sem bír szállítási kötelezettségeinek eleget tenni.

Budapesti tőzsdézárhat október 24-én. Magyar Hitel 674.000, Osztrák Hitel 121.500, Salgó 525.000, Rimamurányi 102.000, Ganz-Danubius 5.535.000, Kőszén 2450.000, Slavónia 78.000, Kereskedelmi Bank 1.135.000, Schlick 103.000, Cukor 3.175.000, Olasz Bank 40.500, Angol-Magyar 116.000, Leszámitoló 88.500, Csáky 51.500, Óta 515.000, Pesti Hazai 3.875.000.

Nagy áresések Galacban. Bukarestből jelentik: A „Dimineața“ írja, hogy a galaci tőzsdén a készpénzhiány miatt óriási áresések voltak. A tengeri vagonja 5000 lejjel esett. Jelentékenyen estek a tengerentuli cikkek is.

Az 1923—924. évi divat
szenzációs szép anyagjai
nagy választékban

★ Kabát-, alj- és ruhazsöbvetek, Momme, broccat, maroquen, georgette, crep de chine, selymek, velour, chiffon, ruhaháronyok minden színben ★

GRÜNWALD ÉS STEINER

női divatkülönlegességek áruháza Kolozsvár
Piata Unirii 12.

Raktárra érkeztek kávéházi és vendéglői felszerelések:

Duplaerős teáscsésze 20.—, duplaerős moccacsésze 18.—, duplaerős tányér 16.— stb.

★ Vizespohár
3.—

FISCHER

★ Borospohár
2.50

Cluj, Piata Unirei 12. szám

SE

Az Uj Kelet
Október 27-én és 28-án
Victoria. KAC

(Kolozsvár, október 24.) Mint ismét után nagy anyagi segítséget a pesti vezető egyesületi tagjai megnyerték. E sportklubban lehet mindenféle nemzetközi viszonylatban részt venni.

Az UTE, mely a legkomolyabb jeleket mutatja a második helyen álló csapatok között, esetén az őszi fordulón az UTE csapatának közeli viszonylatban is megnyerni tagjai voltak csapataknak is.

Varga kapus vezette a csapatot. Csodás beállítások voltak. A Fogel-fivérek is nagy szerepet játszottak. Tagjai lehetnének bármely csapatban. Feics—Baubach—Sedden tagja nagyszerű pontosságával dolgozik a védelemben és a támadásban is. Az UTE főerőssége, a Jozsef, Csontos, Sándor, játékosok. Ennek a csapatnak legkésebben bizalmat kell adni. A pesti csapatok közül véve még az MTK-t is, Csontos vezetnek a gárdát megérdemelnek hozzászólásukat. Kolozsvár sportkedvelői között nagy részben nyertek is kielégítik.

Szombaton, 27-én, a Victoria csapata Haggibbor kombinált

SZÍNHÁZ

A Magyar Csütörtök: A diadal Péntek: A diadal Szombat d. u. 3 óra sági előadás. Szombat este 7 és fél óra szony. C. bérlet Szombat este három óra két férje. Bérlet Vasárnap d. u. 3 óra Vasárnap este 8 óra Bérletszűnetben. Hétő: Önagsága kedd: A diadalmas

MOZGÓ

Select-mozgók, okt. hó 25-én: A rendítő bünygyi drámájának regénye nyomán. Játszó: caise drámai művész Signorette. A francia filmje.

Uránia-mozgó Maciste revánsa. Pénzvonásban. Fűszerepben: nard, Erminia Zago. Apolló-mozgó Az indiánbosszu. Szombaton. Fűszerepben: és Otto Petersen. E hemzsegő élvezetes film. Előadások kezd

Gyermek kabátok lejtől, b 900 le feljebb

EGÉSZ LAKBE ZONGORÁKA

SPORT

Az UTE Kolozsváron

Október 27-én és 28-án lesz a mérkőzés. UTE—Victoria. KAC-Haggibbor komb.—UTE

(Kolozsvár, október 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, a Vasasok lemondása után nagy anyagi áldozatok árán sikerült a budapesti vezető egyesületek egyik lejobbát az Ujpesti Torna Egyletet kéténapos vendégszereplésre megnyerni. E sportesemény jelentőségével tisztában lehet mindenki, aki ismeri az UTE nemzetközi viszonylatban is elismert és számottevő jártudását.

Az UTE, mely évek óta a magyar bajnokság legkomolyabb jelöltje, jelenleg is a bajnokság második helyén áll és a november 11-ikén döntésre kerülő UTE—MTK mérkőzés megnyerése esetén az őszi fordulóban az első helyen végezhet. Az UTE csapatának minden egyes tagja nemzetközi viszonylatban is elsőrangú játékos, kik valamennyien tagjai voltak már a magyar válogatott csapatnak is.

Varga kapus eddig hét ízben volt magyar válogatott. Csodás biztossága, macskaüggyességű kapuvédő. A Fogel-fivérek nem kell külön bemutatni. „Fogl gól” jelző mindennél ékebben beszél. Tagjai lehetnének bármelyik angol ligacsapatnak. A Felső-Baubach—Schäffer összeállítású halvesor minden tagja nagyszerű technikával rendelkezik, óramű pontosságával dolgozva egyaránt kiveszik részüket a védelemben és a támadásban. A csatársor, mely az UTE főerőssége, a következő: Paulusz, Kósa, Jeszmás, Csontos, Szidon. Egytől-egyig válogatott játékosok. Ennek a csatársornak eredményes tudását legékebben bizonyítja, hogy az összes budapesti csapatok közül a legtöbb gólt rugta, nem kivéve még az MTK-t sem. Közülük Jeszmás és Csontos vezetnek a góllövők listáján. Minden dícséretet megérdemelnek azok, kik a mérkőzés létrehozásán tevékenykedtek és lehetővé tették, hogy Kolozsvár sportkedvelő közönsége olyan sportlátványosságban részesüljön, mely a legkényesebb igényeket is kielégíti.

Szombaton, 27-én, az UTE ellenfele a komplett Victoria csapata lesz, 28-án pedig egy KAC—Haggibbor kombinált csapat ellen fog mérkőzni.

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

A Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: A diadalmas asszony. Premierbérlet.
Péntek: A diadalmas asszony. B. bérlet.
Szombat d. u. 3 órakor: Fekete gyémántok. Ifjúsági előadás.
Szombat este 7 és fél órakor: A diadalmas asszony. C. bérlet.
Szombat este háromnegyed 11 órakor: Önagysága két férje. Bérletszünetben.
Vasárnap d. u. 3 órakor: Othello.
Vasárnap este 8 órakor: A diadalmas asszony. Bérletszünetben.
Hétfő: Önagysága két férje. Bérletszünetben.
Kedd: A diadalmas asszony. A. bérlet.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (v. Egyetem-mozgó): Csütörtök, okt. hó 25-én: *Roger la Honte* II. rész. Megrendítő bűnügyi dráma Jules Mary halhatatlan regénye nyomán. Játssák a párisi Comedie Française drámai művészei, élőkön Ritta Jolivet és Signorette. A franciák csodaszép reprezentáns filmje.

Uránia-mozgó: Csütörtök, október 25-én: *Maciste revánsa*. Pompás kalanddráma 5 felvonásban. Főszerepben Maciste, Henriette Bonnard, Erminia Zago és Guido Clifford.

Apollo-mozgó: Csütörtök, okt. 25-én: *Az indiánbosszu*. Szenzációs filmtörténet 5 felvonásban. Főszerepben Harry Liedke, Edith Heller és Otto Petersen. Hajmeresztő indiánkalandoktól hemzsegető élvezetes film.

Előadások kezdete délután 3 órától.

Devizák	Erdélyi pénzpiac 24-én					
	A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vahely	N.-Szeben
Zürich	3750—35	3765—55	3755—40	3760—45	3755—45	3750
Newyork	—	—	212—10	—	—	212 1/2—11
London	950—40	—	950—40	—	—	—
Páris	—	—	—	—	—	1225
Milano	—	—	945—38	—	—	—
Prága	—	—	—	—	—	—
Belföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	—	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	339—42	—	338—41	—	—	—

Prima
bácskai
kender

Kap' ató:
HAVAS DEZSŐ
Timișoara

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Endetail

Mindenféle poharak, demyonok, palaekok,

lámpaárúk bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ, Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

Épületüvegezés, képkerepezés,

kávéházi, vendéglői, háztartási cikkek, demyonok, táblaüveg, lámpaárúk és porcellánedényekből legelőnyösebb beszerzési forrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz. alatt, az Uránia palota mellett.

Engros! Endetail!

Írógépek

1870

és kellékek állandóan nagy választékban. Javításokat legelőnyösebben vállalok.

Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.

Finhler Antal

ארמון כשר

Szalámi

és mindennemű felvágottak a legelőnyösebb napi árban és naponta frissen vágott liba és frissen sürt libaszir kapható:

Lebovics szalámigyár

Cluj, Str. G. Baritiu (Malom-u.) 8. sz. Árjegyzék és **קניין** kívánatra ingyen

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

DOXA

órák irodába és utazásra

Kötött, szövött és norinbergi árúk nagy-kereskedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

1852

Schönberger, Spitz & Co.

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tükroket és butor-üvegeket minden méretben és mennyiségben! Kérjen árajánlatot

Gyermek-kabátok 800 lejtől, boák 900 lejtől feljebb

Izrael Dezső sücsáruháza

Cluj, Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

Legujabb szörmemodellek raktáron!

Szörmek átalakítása és festése a legjutányosabb árban

EGÉSZ LAKBERENDEZÉSEKET, RÉGISÉGEKET ÉS ZONGORÁKAT, ÉKSZEREKET VESZEK, ELADOK

★ STERNBERG J. ★

ORADEA-MARE PIAȚA UNIRII

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

APROHIRDETÉSEK

Aprohirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb aprohirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jelleges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Butor! Legolcsóbb bevásárlási forrás. **Klein Izsák, Unió-u. 21. 1581**

Lehetőleg bank-szakmában jártas, magyar és román nyelvet írásban és szóban bíró nőtlen

Tisztviselőt keres

azonnali bejézésre a Medgyesi Általános Takarékpénztár Rt.

Bukaresi tűzifaraktárhoz társ kerestetik, az I. kerületben vasúti vágánnyal, hidmérleggel, teljes felszereléssel. Előnyben részesítjük, aki fát azonnal szállít. — Ajánlatok Hirsch Vilmos Brassó, Kapu-u. 32. 6415

Azonnal beköltözhető adómentes modern új két utcára nyíló kertesi családi ház sürgősen eladó. Rákoczi ut 19.

Gép- és gyorsírónót ki a német levelezésben is teljes jártassággal bír, azonnali bejézésre keres. Kerekas üvegnyakkereskedés Cluj. 6124

Vidéki városban levő jóforgalmu piactéri fűszer- és vasüzletemet, kényelmes lakással együtt átköltözködésként igen kedvező feltételek mellett azonnal átadnám. Cím a kiadóban. 6419

Főtér közvetlen közelében szép ház jutányosan eladó. All 3 szoba konyhás és 2 szoba konyhás lakásokból melléképítményekkel. Érdeklődni Danzingernél, Szentegyház-u. 20. 6417

Fénymásolópapír LEPAGENÁL
la pozitív, negatív K o l o z s v á r
Kérjen árajánlatot!

Lusztig és Nussbächer
cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon Interurban 2-13 * Sörgönc: Juvaere, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
Fogászati arany * Arany, ezüst és
és forrasztó ** * platínabeváltási
Kienzle és Schwarzwald órákban, valamint kinaezüst
tárgyakban nagy lerakat.
Csak viszontelárúsítóknak!

Ujcitrom
uj füge, mazsola,
uj mandula, mogyoró
kapható

Léb Fivérek Cluj
Telefon 471 Telefon 471

Tömör-gumik teherautókra minden mérethben kaphatók
Kivánata árjegyzékkel szolgál
Em il Blaga autóraktára Cluj

Grünwald üvegcsiszoló és tükörgyár

Sándor Ágoston Utóda

c é g n é l b é k e b e l i n ő i é s f é r f i
bőrkeztük újra kaphatók

★

Férfidivatkülönlegességek! Férfi fehérneműeket
mérték után vállalunk

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare
Női és férfi óvszerek nagy raktára
HAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLÁBAK

TORDAI SÖR

Elsőrangú minőségénél fogva legkedveltebb

Különlegességei
GLORIA DUPLA TÁPSÖR
MALÁTA
mely orvosilag is ajánlatik, valamint a kiválóan izletes világos
KORONASÖR

Gyár: **TURDA** Telefon 5.
Főraktár: **CLUJ** Telef. 394.

LEGJOBB ZSEBLÁMPA

DURARA

GYÁR TEMESVÁR

- 130 cm széles angol gyapjuszövetek Lei 125.-
- 1-a kelengyevászon Lei 36.-
- 75 cm széles 1-a tenniszflanell. Lei 35.-
- 75 cm széles divatcsikos bluzflanellek Lei 35.-

Velourok, kabát, kosztüm- és ruhaszövetek, kabátplüszök, kabátbélések, selymek és flanellek óriási választékban. — A kitünő „Éva“ vásznak egyedüli gyári lerakata.

HELLER, WEISZ ÉS MOLNÁR

cégnél, Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand (v. Wesselényi M.-u.) 6. szám

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek. **Oradea-Mare**
Épületüvegezési vállalat — Ujrafoncsorozás — Finntükrök — Strada Garilozy 18. szám

ÉSZAK-ERDÉLYI SZERKESZTŐSÉG.
HIVATAL ES NYO
Cluj, Kolozsvár, Str.
L. Pop (Brassay-utca)
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal
Zs. N. Sz. —
A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek zendők. Kéziratok adunk vissza
Cluj-Kolozsvár

Az utóbbi latszik a zsidóság voltának nem egészen fölé és elfogulatlanul ugy legalább az zsidóságról szóló ságot nem nézh ségek, vagy fe mint különös e tárgyává tenni. nek venni vallá vallását a népis mert egyik a n soha sehol tör tudott főnállani. pitása előtt, kör tehát kerek ezer tás előtt a zsidós néven Jeróbeám alkotva elpartol nagy politikai század után elp Majdnem másf ban, hatalmas szetszóródásban tiszta zsidó ered vallás történeti ságuk dacára, la Vizsont a karait nagy, hatalmas de nem lévén pusztán vallási tartani. A XV szombatos vallá után végül a zs ról csak mint fa nithető közösség a történet meze téneti után.
A zsidóság Mint kicsiny n ből Egyiptomba Szináj pusztájáb elfoglalva nemz ről tekintve egy írásmagyarázó, a maga módja megjegyzést tesz tatás előtt azt r zott ott Izrael“ mond — hogy ember, de csaki — kivétel nélki itt vagy ott „ csak ott, a Szin teljesen és mind ság. Ez a megf saját korára, mi általában látjuk dott a zsidóság tetben mindig r sejt, fejlődése k Így hiába prób Saul összefogni nagy hadvezér, zsidóságot, fia é egység megbom politikailag és mely soha több alatt a zsidók en meglátja a zsidó (Xerxes) király a zsidóság „szé nép.
A Makka litikailag ismét vallásilag anná